

Reitharová Anna, UČO 386387

Závěrečný projekt

1) Téma, problém, otázka, úvod a cíle výzkumu. Formulujte téma, problém, otázku svého výzkumu. Napište úvod, v němž představíte téma, vysvětlíte, co chcete zkoumat a proč je to zajímavé. V dalším odstavci formulujte cíle vašeho výzkumu.

Téma:

Projektové vyučování první pomoci na základní škole praktické

Problém:

Jaké jsou teoretické a praktické dovednosti v oblasti první pomoci u žáků na základní škole praktické.

Otázka:

Jaká je úroveň vědomostí z oblasti první pomoci u žáků na základní škole praktické?

Úvod:

Dýchání a tlukot srdce jsou základní znaky života. Každý z nás ví, že bez těchto projevů by jsme nežili. Víme však každý, co máme dělat, když někomu přestane bít srdce nebo se mu zastaví dech? Mnoho lidí, i přes důležitost tohoto faktu, neví nebo neumí první pomoc poskytnout. Myslím si, že by zdravotní gramotnost měla patřit k základním vědomostem každého z nás, stejně jako psaní, čtení a počítání. Pro zlepšení zdravotní gramotnosti zahrnující první pomoc, je důležité zkvalitnění výuky na základních i středních školách. Obzvláště pak na speciálních základních školách, kde jsou žáci znevýhodněni pro jejich postižení.

Konkrétněji bych se zaměřila na základní školu praktickou. V osnovách výuky přírodopisu pro 8. ročník základní školy praktické jsou zavedeny body, které se věnují problematice první pomoci. Je však na učiteli jak se zhostí této problematiky a jak dokonale připraví své žáky na poskytování první pomoci. Pro výuku první pomoci na školách je nejvhodnější projektová výuka. Základem projektového vyučování je zkušenost žáka. Tato metoda je velmi vhodná pro žáky s lehkým mentálním postižením, kteří se více naučí a pochopí látku přes přímou a názornou zkušenost.

Cíle:

Cílem mého projektu je zjistit jaká je úroveň znalostí v poskytnutí první pomoci u žáků na základní škole praktické a zda se po projektové výuce znalosti a praktické dovednosti zlepšily. Dalšími dílčími cíli je zjistit, co se nejvíce líbilo žákům v projektové výuce první pomoci a kde

jsem já jako vyučující viděla úskalí.

2) Hlavní výzkumná otázka a vedlejší výzkumné otázky.

- Hlavní výzkumná otázka:

Jaká je úroveň vědomostí z oblasti první pomoci u žáků na základní škole praktické?

- Vedlejší výzkumné otázky:

- Jaké jsou teoretické znalosti v oboru první pomoci u žáků na základní škole praktické (ZŠP)?
- Mají žáci ZŠP dostatečné zkušenosti v poskytování první pomoci?
- Co nejvíce zaujalo žáky ZŠP v projektové výuce první pomoci?
- Co činilo žákům ZŠP největší problémy v nácviku první pomoci?
- Zlepšily se znalosti a dovednosti v oblasti první pomoci u žáků ZŠP po projektové výuce první pomoci?

3) Uveďte, zda jste si vybrali kvalitativní nebo kvantitativní výzkumnou strategii a proč jste se tak rozhodli.

Pro svůj výzkum jsem si vybrala kvalitativní výzkumnou strategii. Uvedenou strategii jsem si vybrala, protože pro mé zvolené téma projektu se více hodí, než metoda kvantitativní. V rámci projektu nejvíce využiji metody pozorování a rozhovor. K zjištění potřebných vědomostí k dané problematice doplním rozhovor anketou, která mi pomůže zjistit rychleji a snadněji potřebné informace.

4) Návrh metody sběru dat, představa o počtu a kontaktování výzkumných jednotek. Jak budete sbírat data? Z čeho budete ve výzkumu vycházet? Jak kontaktujete a vyberete zkoumané jednotky?

V rámci svého výzkumu použiji ke sběru dat metodu pozorování, rozhovor a analýzu dat předložené vědomostní ankety. Konkrétněji použiji metodu participačního pozorování v dané třídě. Výzkum realizuji ve třídě, která bude mít 15 žáků – z toho 7 dívek a 8 chlapců ve věku od 13-14 let. Získané množství dat budu následně rozdělovat do kategorií a podkategorií, které poté vyhodnotím.

Výzkumnou jednotku – třídu budu kontaktovat osobně. Kritériem pro výzkumnou jednotkou bude zařazení žáka do 8. třídy základní školy praktické.

5) Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat - scénář rozhovoru, plán pozorování atd.

Při pozorování vybrané třídy při projektové výuce se zaměřím na:

- Jak umí žáci zacházet s pomůckami určenými k první pomoci.
- Jak navzájem spolupracují při práci ve dvojicích a skupinkách.
- Jak žáci zvládají nácvik první pomoci na figuríně.
- Do jaké míry jsou žáci schopni využít teorii z první pomoci do praxe.
- Které téma bylo pro žáky nejnáročnější na naučení teorie.
- Které téma bylo pro žáky nejnáročnější v realizaci praktické první pomoci.

Ve skupinových rozhovorech budu informantům klást následující otázky:

- Jak se vám líbila projektová výuka první pomoci?
- Které téma se vám z dané problematiky nejvíce líbilo?
- Co se vám z témat nejvíce nelíbilo?
- K čemu by jste se chtěli ještě vrátit, co vám bylo nejasné?
- Jaké téma by jste rádi probrali, které ještě nebylo zmíněno?

Vědomostní anketa bude obsahovat přesné údaje, které mi pomohou zjistit, jak jsou na tom žáci s vědomostmi a dovednostmi v oblasti první pomoci.

Ukázka z vědomostní ankety:

- 1) Jaké je telefonní číslo na záchranou službu?
  - a) 155
  - b) 158
  - c) 150
- 2) Kolik stlačení hrudníku provádíme za 1 minutu?
  - a) 10
  - b) 50
  - c) 100
- 3) Při epileptickém záchvatu postupujeme následovně:
  - a) snažíme se postiženého držet
  - b) odstraníme z okolí překážky, které ohrožují postiženého a vyčkáme do konce záchvatu

c) postiženého si nevšímáme a odcházíme

6) Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy při výzkumu. Jaké praktické a etické problémy budete ve výzkumu pravděpodobně řešit? Jak?

Během výzkum se zajisté setkám s mnoha problémy jak praktickými, tak i etickými. Na mnohé se mohu připravit a předcházet jim. Myslím si, že mezi praktické problémy, které mne mohou potkat patří neochota spolupráce žáků se mnou na daném projektu. To bohužel nemohu předem ovlivnit. K praktickým problémům během výuky, na které se mohu připravit mohu zařadit nedostatek pomůcek, materiálů, pracovních listů atd. pro žáky k poskytování první pomoci. Etické problémy se vždy vztahují k ochraně soukromí informantů. Vždy je důležité, aby informanti byli seznámeni s činností výzkumníka a se zpracováním získaných dat. Je důležité samostatné mé/výzkumníkovo vystupování a kladení otázek informantům/žákům. Výzkumník musí vždy poznat v jakém rozpoložení je daná skupina a zda zcela správně chápe pokládané otázky – jak písemnou, tak mluvenou formou.

7) Záznam z prvního realizovaného rozhovoru/pozorování/analýzy dokumentu atd spolu s terénními poznámkami (jasně od sebe oddělte případný záznam – např. přepis rozhovoru a terénní poznámky, které vytvoříte). **VOLBA KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU PŘEDPOKLÁDÁ PROVEDENÍ PRVNÍHO POZOROVÁNÍ/ROZHOVORU ATD. JIŽ BĚHEM PŘÍPRAVY PROJEKTU.** Pokud nelze realizovat (ještě nemáte zajištěný vstup do terénu atd.,) udělejte rozhovor – nebo proved'te pozorování (a terénní poznámky) s někým, kdo vám pro výzkum může poskytnout informace (důležitý informátor, představitel zkoumané instituce, rodič zkoumaného dítěte atd). a vysvětlete v projektu tuto volbu.

Pro první rozhovor jsem si zvolila vyučující přírodopisu ze základní školy praktické, kde budu daný výzkum realizovat. Předvýzkum jsem se rozhodla provést s vyučující z důvodů, že výzkum je zaprvé časově náročný a na dané škole mi nebylo dovoleno uskutečnit první rozhovor/pozorování a zadruhé zná žáky, s ktrými budu výzkum realizovat. Od vyučující jsem chtěla zjistit, zda dané otázky pro rozhovor a v anketě jsou srozumitelné pro žáky s LMP včetně jejich osobnostních charakteristik. Dále jsme probrali i organizační a praktické strategie projektu.

S vyučující přírodopisu jsem se předem domluvila na místě a čase pro realizaci našeho rozhovoru (výběr i čas jsem ponechala na ní). Daný rozhovor byl proveden ve známém prostředí pro vyučující (kabinet přírodopisu). Průběh rozhovoru nebyl ničím narušen. K zaznamenání

rozhovoru jsem použila diktafon se souhlasem paní přírodopisárky.

Na začátek rozhovoru jsem se snažila pokládat obecné otázky, abych navodila příjemnou atmosféru. Na otázky týkající se mého rozhovoru jsem plynule přešla v probíhajícím rozhovoru.

- **Myslíte si, že následující otázky jsou pro dané žáky s LMP srozumitelné?**
  - Pozn. Pí. vyučující dostala tištěný seznam otázek před sebe, nechala jsem jí čas, aby si otázky mohla pročíst a poté se mou vedla diskuzi.
  - *"Myslím si, že jste otázky formulovala příliš obecně. Na jednu stranu je to výhodné, dáváte žákům prostor, aby vyjádřili svůj názor. Na druhé straně pro některé žáky bude velmi náročné Vám nějak více vyjádřit své pocity myšlenky. Také se obávám jedné věci, že pokud dáte prostor k otevřené diskuzi, tak se Vám mnoho žáků nezapojí. Měla byste už předem počítat s tím, že ta diskuze by měla být řízená, že budete muset žáky vyzývat k odpovědím a pokládat doplňující informace. Přemýšlela jste jak budete daný rozhovor zaznamenávat? Zda na diktafon či si pořídíte videozáznam? Musím Vás upozornit, že pokud se rozhodnete pro videozáznam, nezapomeňte, že musíte požádat o souhlas rodičů. V dnešní době musíte mít od rodičů vše potvrzené."*
  - Pozn. Vyučující mi dala mnoho podnětů na zpracování, tak jsem jí poprosila o minutu pauzy, abych si zaznamenala poznámky.
- Pozn. Poté jsem přešla na ukázkou ankety, který žáci dostanou před i po absolvování projektové výuky první pomoci. Opět jsem nechala pí. vyučující prostor k přečtení si otázek.
- **Myslíte si, že jsem v anketě uvedla základní vědomosti, které by měli žáci LMP znát, nebo se mohou během projektové výuky naučit?**
  - *„Po mé dlouholeté praxi a zkušenostech s žáky, si myslím, že by to žáci měli zvládnout. Opravdu jste se snažila vybrat ty důležité body z první pomoci, které žáci využijí jak ve škole, tak i v pozdějším životě, když budou mít své rodiny a děti. Otázky jsou jasně formulované, tak se neobávám toho, že by někdo nepochopil zadání. A Vy stejně budete přítomná, když se bude test psát, že? (pozn. lehce kývnu na souhlas) Tak by to opravdu neměl být problém. Věřím, že po Vaší výuce to budou žáci znát, jak když bičem mrská. (pozn. smích)“*
- **Ráda bych se Vás zeptala, zda si myslíte, že jsem dobře zvolila okruhy pro pozorování?**
  - Pozn. opět jsem dala pí. vyučující tištěný text s danými okruhy a nechala jí čas na přečtení si textu.

- „Vidím, že máte zase okruhy zpracovány velmi široce. Pokud bych Vám mohla poradit, udělejte si to konkrétněji. Zkuste si vytvořit kolonky ke každému žáku, kterého budete pozorovat, aby se Vám to přehledněji zapisovalo a poté zpracovávalo. Jak se tak dívám, tak Vám doporučuji si výuku nahrávat. Budete pak moci při zpracování dat přesná a Váš výzkum bude mít nějakou váhu.“

S paní učitelkou jsme vedly velmi příjemný a dlouhý rozhovor, který byl pro mne velmi přínosný a jsem ráda, že jsem měla možnost prodiskutovat své téma s odborníkem, který učí žáky s LMP přírodopis.

8) Námět k modifikaci výzkumného návrhu na základě předchozího bodu. Jak byste na základě prvních zkušeností z terénu upravili plán výzkumu?

Na základě rozhovoru s vyučující jsem se rozhodla některé otázky v diskuzi předělat a konkrétněji formulovat, aby pro žáky byly co nejvíce srozumitelné, a specifikovat je co nejvíce konkrétněji. Ráda zařadím do své výuky některé nápady a rady od paní učitelky. Avšak hlavní myšlenku mého projektu nechám jak je a pouze budu upravovat formální nedostatky. Také se pokusím, abych si průběh projektové výuky mohla audio-vizuálně zaznamenat, abych mohla data přesně zpracovat.

9) Seznam relevantní literatury.

Literární zdroje:

BOELTS, Maribeth a Darwin. *Kids to the Rescue!: First Aid Techniques for Kids*. Washington: Parenting press, 2003, 72s. ISBN 1-884734-79-0.

DÖMISCHOVÁ, Ivona. *Projektová výuka - moderní strategie vzdělávání v České republice a německy mluvících zemích*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, 212s. ISBN 978-80-2442-915-1.

HARRIS, James C. *Intellectual Disability: Understanding its Development, Causes, Classification, Evaluation, and Treatment*. New York: Oxford University Press, 2006, 415s. ISBN 978-0-19-517885-2.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012, 407 s. ISBN 9788026202196.

KROULÍKOVÁ, Jarmila a Josef KROULÍK. *Přírodopis pro 8. ročník zvláštní školy: pracovní sešit*. 1. vyd. Praha: Septima, 1996, 54 s.

PIPEKOVÁ, Jarmila. *Osoby s mentálním postižením ve světle současných edukativních trendů*. Vyd. 1. Brno: MSD, 2006, 208 s. ISBN 8086633403.

ŠTĚPÁNEK, Karel a Robert PLESKOT. *První pomoc zážitkem*. Brno: Computer Press, a.s., 2009. ISBN 978-80-251-2564-9.

ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, Iva. *Mentální retardace: vzdělávání, výchova, sociální péče*. Vyd. 4., přeprac. Praha: Portál, 2011, 221 s. ISBN 9788073678890.

TOMKOVÁ, Anna, Jitka KAŠOVÁ a Markéta DVOŘÁKOVÁ. *Učíme v projektech*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 173 s. ISBN 9788073675271.

VALENTA, Milan. *Psychopedie: [teoretické základy a metodika]*. 5., dopl. a upr. vyd. Praha: Parta, 2013, 495 s. ISBN 978-80-7320-187-6.

Internetové zdroje:

Projektové vyučování: ...aneb Jak zvýšit smysluplnost a efektivitu výuky [online]. 2009 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z:<http://www.projektovavyuka.cz/Default.aspx>

První pomoc [online]. 2008 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z:<http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/fsps/ps09/pomoc/web/pages/zasady-poskytovani-prvni-pomoci.html>

K tomu, aby výzkum přinesl přínosné informace, bych ještě doporučila jej promyslet a lépe zaměřit. Není jasné, proč nazýváte vědomostní test „anketou“, ani jste jasně nepopsala, jak, co, kdy za jakých podmínek budete pozorovat (a také realizovat jako „projektovou výuku“). Nepříliš promyšleně kombinujete kvalitativní přístup (jehož volbu nedokážete zdůvodnit) a kvantitativní

data – vědomostní anketa, měření efektivity. Zarážející je počet překlepů a především gramatických chyb, zejména interpunkce, která v mnoha větách chybí. To bohužel sráží celkový dojem z projektu významně dolů.